

**ÜRETEEN VE
BİRLEŞEN
TÜRKİYE İÇİN**

75 MİLYAR TL'Yİ BURAYA AKTARIN

Hazine'nin 11 ayda 100 milyar TL'ye yakın nakit açığı vermesine rağmen Cumhurbaşkanı Erdoğan, Kanal İstanbul'un milli bütçeyle yapılabileceğini söylüyor. Türk milleti ise kanal değil geçim derdinde. Kanal İstanbul'un maliyetiyle birçok proje yapılabilir ve istihdam sağlanabilir.

İŞTE UZMANLARA GÖRE ACIL YATIRIM BEKLEYEN ALANLAR:

Terörün beli kırılmışken, Doğu ve Güneydoğu'da kamu öncülüğünde sanayi yatırımları yapılmalı.

Beş adet Petkim benzeri petro kimya tesisi kurulmalı.

Üç adet ferrokrom tesisi için yatırım yapılmalı.

Sanayide ileri teknolojiyi artıracak projelere ödenek ayrılmalı.

Çelik, demir ve bakır sektörü için LME depoları kurulmalı.

Tarım ve madende ileri sanayi ürünlerini besleyecek tesisler kurulmalı.

Türkiye her yıl kağıt ithalatına 1 milyar lira harcıyor. Paketleme sektörü için kağıt fabrikası kurulmalı.

Ardahan ve Kars'ta organik tarım ve hayvancılık ortak organize bölgesi kurulmalı.

Çorum'da nohut ürünleri işleme fabrikası kurulmalı.

Artvin'de Kafkas arısı üretimi ve organik bal üretim tesisleri yapılmalı.

Hakkari'de deri işleme ve ürünleri tesisleri kurulmalı.

Kaynak suyu açısından zengin olan Tunceli'de su tesisi kurulmalı.

Bayburt'ta doğal taş üretimi ve ihracatı için yatırım yapılmalı.

Büyük İstanbul depremi bekleniyor. Önlemler için acilen bütçe ayrılmalı.

Enerji ve suda kayıp ve kaçığı önleyecek iyileştirme yatırımları yapılmalı.

Çiftçiye hak ettiği destek akçeleri verilmeli.

Matematik ve fen bilimleri ağırlıklı eğitime yatırım yapılmalı.

İKTİSATÇI PROF.
DR. SADI UZUNOĞLU:

ABD yatırımları gibi riskler nedeniyle Kanal İstanbul'a dışardan kredi bulunması zor. Tarımsal üretimde ve ürün paketleme alanında ciddi sorunlar var. Bunları küçük yatırımlarla çözeriz. Sanayide katma değerli üretime ve ihracata kaynak aktaralım.

TÜRKİYE İHRACATÇILAR
MECLİSİ LOJİSTİK KONSEYİ
BAŞKANI BÜLENT AYMEN:

TÜRKİYE'nin ihracatında yüksek teknoloji ürünlerin payı yüzde 4'terde kalıyor. 75 milyar TL'lik kaynağın bu alanlara aktarılmasıyla ülke refahına, kat kat fazla fayda sağlanacağı açık.

İKTİSATÇI PROF. DR.
ESFENDER KORKMAZ:

DOĞU bölgelerinde kamunun alt-yapı yatırımlarını tamamlanmalı, özel yatırım teşvik edilmeli, kalkınma için Hükümet öncülük etmeli; elverişli yatırım konularında, devlet yatırım yapmalı ve bu yatırımlarda o yörede oturanlar çalışmalı. 10'da

Cari açığı sıfırlayacak teşvikler

CUMHURBAŞKANI Erdoğan önceki yıl 134 milyar TL'lik olan savunma, ilaç, petrokimya, madencilik, hayvancılık gibi alanlarda 23 yatırıma proje bazlı teşvik verileceğini açıkladı. Bu kapsamda 35 bini doğ-

rudan olmak üzere 134 bin kişiye istihdam sağlanacaktı. Açıklanan destek henüz verilmemi. Kanal İstanbul'un toplam maliyeti düşünülürse cari açığı sıfırlayacak 3 paket daha devreye girebilir. 10'da

RECEP ERÇİN'in haberi 10'da

Tarım ve sanayi zordayken parayı kanalda batırmamalıyım

Yeni Havalimanı'nın metro inşaatı kaynak yetersizliği yüzünden yapılamazken, Kanal İstanbul projesi için 75 milyar TL'nin bütçeden aktarılması gündemde. Uzmanlar ise uyarıyor; milletlin bütçesi refahı artıracak alanlara aktarılmalı. Tarım ve sanayideki problemler önceliğimiz olmalı

Rakam çok daha yüksek

SANAYİCİSİNDEN taksicisine, sokaktaki işsiz vatandaştan ihracatçına herkes su günlerde Kanal İstanbul'u konuşuyor. Hafa için İstanbul Sanayi Odası Meclisi'nde yapılan açık oturumun sonu cevap kısmında bir sanayici uzmanlara şu soruyu sordu: "Çin, Kuzak Yol projesi ile geliyor, Avrupa'da rakibimiz olacak. Deprem geçecek kapıda. Geceleleri uykumu kaçıyorum. Bu kadar sorun varken 75 milyar TL'ni rakib bir kaynağı aktaracağımıza bu kanal projesi neden çıktı, vazgeçirmek için Hükümeti nasıl ikna ederiz? Soruyu baradaki herkese sorduruyor." Cumhuriyetçi Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın dile getirdiği bir proje olduğu için sanayicinin bu samimi sorusunu elbette açık oturumdaki hiçbir uzman cesaret edip yanıtlamadı. Ancak geniş tanımlı bakıldığında 75 milyon işinin kanal geçim derdinde olduğu sanılır. Yine aynı akşam Ekonomi Gazeteciler Derneği'nin düzenlediği Yeni Yıla Merhaba etkinliğinde konuşmuşuz. AK Parti yönetimi ve daha önce milletvekili adayları da olmuş bir sanayici de, Türkiye'nin ekonomik sorunlarına odaklanılmamasının daha doğru olduğunu ifade etti. Önceki haftaki haberimizde sizlere bu projenin bütçeden yapılması durumunda bir kamu borç krizine kapı açacağını uzmanların görüşleriyle aktardık. Bu hafta ise minimum 75 milyar TL'ye mal olma beklentisi proje Türkiye'nin ne kadar önceliği konusunu ele aldık. Böyle bir kaynak, onlara risk barındıran kanal projesi yerine hangi alanlara aktarılmalı. Uzmanların ortak görüşü projenin Türkiye'nin önceliği olmadığını.

ÖNEMLİK TARIM ÖLİMALI

İktisatçı Prof. Dr. Sadi Uzunoglu, Türkiye'nin tarımına dayalı sanayi ve tarımsal üretimde, imalat sanayisinde çok ciddi problemleri olduğunu savdı. Özellikle, Kanal İstanbul için bütçeden harcanması öngörülen 75 milyar TL'nin bu alanlara aktarılması gerektiğini ifade etti. Mevcut jeopolitik geliş-

meler, ABD yaptırımları gibi riskler nedeniyle Kanal İstanbul'da, dışarıdan kredi bulmanın zor olduğunu kaydeden Prof. Dr. Uzunoglu'nun değerlendirmelerine şöyle ekledi: "Bu projenin maliyetinin 75 milyar TL'de kalıp kalmayacağı belli değil. Bakanız daha Yeni Havalimanımız ne kadar mal olduğu belirsiz ve henüz metrosu bile yapılamadı. Bu proje bütçede bir çekiç açar. Türkiye'nin üretken sektörlerinde ciddi problemler var bunlar önceliğimiz olmalıdır. ABD de çiftçinin 6 dolar maliyeti varsa bunun 1 dolarını devlet karşılar. Bizim üreticimiz bir tane noktasına vadi. Tarımda ciddi sorunlarımız var. Tarımsal üretimde paketlenmiş anlamında ciddi sorunlar var. Bunları çok daha küçük yatırımlarla çözebiliriz. Sanayide katma değeri üretmeye kaynak aktaralım. İhracata daha çok kaynak aktaralım. Ciddi bir işsizlik probleminiz var. Ama önceliğimiz bir kanal projesi değil. İstanbul'un, Ankara'nın altyapısı yetersiz, belediyelere kaynak aktarılmıyor. Bizim ilave elektrik üretmek yerine mevcut dağıtım kanallarını verimlendirmemiz lazımken; çünkü enerjide, suyu altyapı eksikliği yüzünden ciddi enerji ve kaçaklar söz konusu, kanal projesi önceliğimiz olmamalı. Çok daha ilerde eğer bütün şartlar uygun olursa ve eğer gerçekten gerekirse belli düşünebiliriz."

SANAYİNİN DURUMU ORTADA

Sadi Uzunoglu'nun belirttiği özellikle, taze sebze ve meyve öncelikle paketlenmiş yani kağıt sektöründe bir milyar dolarlık yatırım için büyük bir açığı kapatılabilir. Ağustos ayında konuşulmuş Türkiye İhracatçılar Meclisi Lojistik Komitesi Başkanı Bülent Ayman, Türkiye'nin her yıl bir milyar dolar kağıt ithalatına harcandığını, bu kadarlık bir yatırımla yerli üretimi güçlekeceğini belirtmişti. Diğer yandan dün TÜİK 2018 yi-

KANAL İstanbul için 75 milyar lira maliyet çıkarıldı. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nın 2018 sonu itibarıyla bu rakam 20 milyar dolar (Yaklaşık 120 milyar TL) olarak belirlenmişti. Ayrıca açıklanan rakamda kanalın etrafında kurulacak yerleşim birimlerinin altyapısı yok. Bunlar da hesaplandığında rakam daha da yükselecek. Uzmanlar 125 milyar 175 milyar TL arasında bütçeleri çıkarıyor.

DOĞU'YU KALKINDIRALIM

İktisatçı Prof. Dr. Esfender Korkmaz da, Türkiye'nin bölgeleri arasındaki gelir uçurumuna işaret ederek, hazır bölümlü terör örgütlerinin de belli bir şekilde, Doğu ve Güneydoğu'yu kalkandıracak projelere kaynak aktarılmasını önerdi. 1960 yılında Devlet Planlama Teşkilatı'nın (DPT) Doğu ve Güneydoğu'nun kalkınması için plan ve projeler yaptığını hatırlatan Prof. Dr. Esfender Korkmaz, şu görüşleri dile getirdi: "Bu bölgelerde kamunun altyapı yatırımlarını tamamlanmış, özel yatırım teşvik edilmedi, kalkınma için Hükümet öncelikli etmedi; ebersiz yatırım konularında, devlet yatırımları yapılmalı ve bu yatırımlarda çalışanlar maaşlarını dörtte birini vererek bu fabrikalara ortak olabilir. Zaman içinde devletin payı tamamen yöre halkına geçmiş olur. Yine devletin içinde olduğu bölgesel yatırım kooperatifleri kurulabilir. Devletin altyapı yatırımları dışında doğrudan yatırım yapması önemlidir. Devlet bu illerde şu yatırımları yapabilir, Tunceli'de kaymak suyu imkanı var. Güneydoğu ve Orta Doğu'ya hitap eden bir içme suyu tesisi kurulabilir. Ortadoğu'ya ihracat yapılabilir. Ardahan ve Kars'ta ortak, organik tarım ve hayvancılık

organize bölgesi kurulabilir. Organik hayvan ürünleri üretim tesisi yapılabilir. Dünyada organik ürünlere olan talep artmaktadır. Mardin'de sanatkar fazladır. Hediyelik eşya ve çirmit eşya sektöründe ihracat potansiyeli var. Yatırım yapılabilir. Oltu'da, otu tasi işleme tesisi kurulabilir. Çorum, nohut ürünleri işleme fabrikası kurulabilir. Hakkari'de, deri işleme ve ürünleri tesisi kurulabilir. Bayburt'ta prestijli inşaat projelerinde kullanılan Bayburt doğal taş üretimi ve ihracatı yapılabilir. Artvin'de Kafkas arısu üretimi ve organik bal üretimi tesisi yapılabilir."

Cari açığı sıfırlayacak teşvikler

CUMHURBAŞKANI Erdoğan geçen yıl "cari açık sorununu kökten çözmek" amacıyla (proje bazlı süper teşvik programı) toplam değeri 134 milyar TL olan 23 yatırıma proje bazlı teşvik vereceğini açıklamıştı. Bu kapsamda 35 bini doğrudan olmak üzere 134 bin kişiye istihdam sağlanacaktı. Söz konusu 23 proje arasında elektrikli araç batarya sistemleri geliştirilmesi ve üretim (Vestel), Ozmaniye'de coşherden yeni bir demir-çelik üretim tesisi (Tosyal), sıfırdan iki adet yeni petrokimya tesisi (SASA) ve polietilen ve polipropilen üretim tesisi (METCAP) gibi dev projeler de yer alıyor. 23 projenin yatırım dönüştürme halinde Türkiye'nin yüksek büyüme dönemlerinde verdiği büyük cari açık riskini de etkileyecektir. Sadece Tosyal Holding'in gerçekleştirilecek yatırım çerçevesinde üretilecek yüksek kalite yassı demir-çelik üretiminin cari açığımızda yıllık 3 milyar dolar iyileşme sağlanması bekleniyordu. DPT uzmanları 134 milyar TL'lik yatırıma kamu teyakkün miktarının yaklaşık 44 milyar lira olacağını hesapladılar. Açıklanan destek henüz gerçekleşmiş değil. "Kanal İstanbul'un toplamda 150 milyar olacağı düşünülürse cari açığı sıfırlayacak 3 paket daha devreye girer."

Erdoğan'ın açıkladığı teşvik kapsamında cari açığı kökten çözecek 23 proje şunlar:				YATIRIM TUTARI Milyon TL	İSTİHDAM DOĞRUDAN	İSTİHDAM TOPLAM
FİRMA	SEKTÖR					
1	Abimedica	Multitelf Kateter, İlaçlı Stent ve Kalp Kapakçığı üretimi	1,526	4,000	14,000	
2	Assan	Direkt Soğutmalı Slab Döküm ve Sacak Haddemele/Yöntemi ile Alüminyum Yassı Mamul Üretimi	3,071	640	2,560	
3	Atayurt	İngot ve Hücre Üretimi ile Entegre Güneş Paneli üretimi	1,379	1,590	5,565	
4	BMC	Savunma Sanayi (Tekerlekli Multitelf Zırhlı Araçlar)	429	575	2,300	
5	BMC	Savunma Sanayi (Paletli Zırhlı Araçlar, Lazer Silahı, İnsansız Zırhlı Araç vb.)	456	575	2,300	
6	BMC	Raylı Sistem Araçları (HızlıTren, Metro, Bölgesel Tren vb)	495	575	2,300	
7	BMC	Dizel Motor (Çeşitli Güçlerde Dizel Motor Üretimi)	507	575	2,300	
8	CFS	Polipropilen üretimi	4,110	1,000	4,000	
9	Dow Akssa	Karbonheyaflar ve ara ürünlerinin üretimi ve geliştirilmesi	1,864	434	1,736	
10	Eköre	İngot ve Hücre Üretimi ile Entegre Güneş Paneli üretimi	2,200	1,250	4,375	
11	Ersan	Ham Petrol İşleme Rafinerisi	3,120	600	2,700	
12	SASA	PTA - MEG Üretim Tesisi	28,050	5,000	20,000	
13	SASA	Petrokimya Üretim Tesisi (Polimer,Çiğs)	998	1,207	4,828	
14	Ipek Mobilya	Çinko külçe	1,101	1,020	4,590	
15	Most Makine	Multitelf Sektörler İçin Çelikten Mamul Nihai Ürünler	1,532	800	3,200	
16	Siirt Bakır	İzabe ve Elektroliz Bakır Üretimi	2,050	1,000	4,500	
17	Metcap Enerji	Polietilen ve polipropilen üretimi	15,320	1,150	4,600	
18	TUSAŞ	Milli Muharip Uçak Ön Tasarımı	4,817	3,200	11,200	
19	Oyak Renault	Hibrit Motor Üretimi	493	1,100	440	
20	Yıldız Metalurji	Çinko üretimi	4,440	1,480	6,660	
21	Vestel	Nikel/Nikel Sülfat ve Kobalt/Kobalt Sülfat ile Elektrikli Araç Enerji Depolama Sistemleri (Batarya)	28,396	6,240	24,960	
22	Sütaş	Entegre Teknik Büyükbaş Hayvancılık	647	1,090	4,905	
23	Tosyal	Entegre Madencilik Yatırımı	28,000	4,000	16,000	
	Toplam		135,001		150,019	

KALKINMA HAMLESİNİN EŞİĞİNDEYİZ

Nitelikli yatırım iklimi oluşturmalyız

ERDAL BAŞÇIÖZ (İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı): Ağır bir finansal krizden ardından gelen 2019 yılının ekonomimiz için kolay bir yıl olmayacağını biliyoruz. Fakat hükümetimizin 2018 yılının sonunda ortaya koymuş olduğu irade ile döviz kurlarından enflasyona, faizden cari açığa kadar ekonomimizin yeniden dengeleme süreci için girdi. Bu süreçte en büyük başarı; döviz piyasasının 2019 yılının hemen hemen tümünde, yüksek volatiliteden ve oynaklıktan kurtulup belirli bir dengeye oturması oldu. Böylece Türk lirasına olan güven tekrar artmaya, istikrar bandı oluşmaya başladı. İşte bu iki önemli başarı, bence finansal istikrarın oluşması açısından herhalde 2019 yılının bize tekrar kazandırdığı en önemli göstergeler oldu. Nitekim kurlardaki bu stabilizasyonla ve dengelemeyle beraber enflasyonda da giderek bir toparlanma dönemine girdiğimizi gördük. Henüz kabah olarak tek haneli rakamlara inmemiş olsak da bu yüzde 10'lara yakın bir tablo içinde olmamız bize bu anlamda umut veriyor.

EN OLUMLU ADIM FAİZLER
2019'da yaşadığımız en önemli olumlu halika da tabii ki faizler oldu. Merkez Bankası, yüzde 24'lerden başlayan o faiz sürecini, bugün yüzde 12'lere kadar çekmiş bulunuyor. Sadece Merkez Bankası'nın faizleri değil, piyasadaki faiz oranlarında da, ticari kredi faizleri olsun, konut kredisi

faizleri olsun bu düşük faizi destekleyen oranlara doğru geredildiğini görmekteyiz. Diğer yandan artık cari açık kelimesini bile kullanmıyoruz. Çünkü ekonomimiz uzun yıllardan sonra cari fazla veren bir noktaya geldi. Bütün bunları göz önünde bulundurduğumuzda yeniden dengeleme hedefinin finansal bacağımda, geçtiğimiz bir yıl içerisinde önemli ve takdir edilecek bir takım gelişmeler yaşandığını özellikle vurgulamak isterim. 2020 yılı için bana göre en önemli konu yatırım ikliminin ve motivasyonunun oluşabilmesi ve büyümenin sağlıklı bir mecrada gerçekleşebilmesi olacaktır. Bu anlamda hedefimiz, Türkiye'nin kalitesi ve nitelikli yatırımlarla donatılması ve desteklenmesi olmalıdır. Geçmişten aldığımız dersler ışığında büyüme noktasındaki temel stratejinin teknolojiye dayalı, yüksek katma değerli ve nitelikli bir büyüme olması gerekmektedir. Bu stratejinin de ihracata dayalı, cari açığı uzun vadeli çözecek, istihdama katkı sağlayacak bir büyüme modeli olmasını gerektiğini düşünmekteyiz.

İhracatta yeni rekorlar

İSMAİL GÜLLE (Türkiye İhracatçıları Meclisi (TİM) Başkanı): Yılı başından bu yana küresel ticaret açısından çok hızlı güncellenen bir gündemi ve değişen pazar dengelerini tecrübe ettik. Küresel ticaretin içerisinde geçtiği zorlu süreçte rağmen Türkiye olarak ihracatta olumlu bir grafiğe imza atmaya başladık. Bu süreçte, birçok kez yeni rekorlara imza attık. Nitekim, hükümetimizin ve bakanlıklarımızın bizlere sağladığı desteklerin de payı büyük. Geçtiğimiz bir yıl içerisinde ekonomisi yönetiminiz tarafından açıklanan, Yeni Ekonomi Programı, İVME Finansman Paketi, 11. Kalkınma Planı ve 2023 Sanayi ve Teknoloji Stratejisi gibi plan ve paketlerin hepsinin odak noktasında ihracatı görüyoruz. Diğer taraftan, Merkez Bankası Para Politikası Kurulu'nun politika faizini %12 seviyelerine çekmesi, ihracatçı-

larımızın yeşil pasaport sahibi olabilmeleri için alt limitin 1 milyon dolardan 500 bin dolara indirilmesi ile birlikte sürenin de 2 yıldan 4 yıla çıkarılması kararları yılın sonuna doğru sevindirici gelişmeler oldu. Bu kararlarla, ihracatçılarımız 2020 yılına büyük bir motivasyon ve yeni rekorlara odaklanmış bir şekilde girecek. Yatırım, istihdam, ihracatta etkili, pozitif bir 2020 yılı bizi bekliyor.

İlimli toparlanma

AYŞEM SARGIN (Uluslararası Yatırımcılar Derneği (YASERD) Başkanı): 2020 yılında küresel ekonomide ilimli bir toparlanma beklense de dünya ticaretinde süregelen belirsizlikler ve değişen dengeler dünya ve Türkiye ekonomisi için belirleyici olacak. Küresel ekonominin birçok belirsizlikle mücadele ettiği, ekonomik daralmanın ve ticaret savaşlarının etkisini tüm dünyada hissettiği bir yıl geride bıraktık. ABD ve Çin arasındaki ticaret gerilimi, dünyada artan korumacılık önlemleri ve Brexit gibi konular 2020 yılında da gündemde olmaya devam edecek. Bununla birlikte, IMF'nin Küresel Görünüm Raporu'nda öngörülen sene küresel düzeyde ölçüli bir büyüme ve ticaretle ilimli toparlanma yaşanacağı

beklentisi de var. Türkiye'nin de içinde bulunduğu gelişmekte olan ülkelerin bir tür bir toparlanmada sürükleyici etkisi olabilir. Türkiye'nin ihtiyacı olan dönüştürücü, yüksek katma değerli yatırımları çekebilme için yatırım ortamını iyileştirmenin ötesinde beklentileri de karşılamak gerekiyor.

Seferberlik ilan ettik

SEKİB AVDAGİC (İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı): 2020 yılı Türkiye için, kur saldırmasının gerçekleştiği 2018 ve dengeleme ile geçen 2019'un ardından güçlü büyüme geçiş yılı olacaktır. Aynı zamanda bu yılda elde edilen olumlu oranlarla, ekonomimiz gelecek 10 yıla yeniden büyüme patikasına girmiş olarak girecektir. 443 bittüyenimizle İstanbul Ticaret Odası olarak biz 2020 yılını, Cumhuriyetimizin 100. yılına üç yıl kala, Yerli Teknoloji ve Milli Üretim

İçin Yatırım Seferberliği Yılı ilan ediyoruz. İş dünyamız da 2020 yılının odakına 'yatırım' koymaya davet ediyoruz. Yeni Ekonomi Programı'nda 2020 için büyüme hedefi yüzde 5. Bu hedefin temel dinamiğini, özel sektör tüketiminin yüzde 4-9, özel sektör yatırımlarının ise yüzde 12.1 artışı göstereceği beklentisi oluşturuyor. Dolayısıyla 2020'de büyüme en kaliteli katkı 'yatırımlardan' gelecektir. Şimdi her işe akıl, yani teknoloji katma zamanı. Şimdi bizim alın terimiz,

akıl terimize dönüştürme vakti... Şimdi kaliteli ve kapsayıcı büyüme için yatırım zamanı... Yeni teknolojilerle ve yerli teknolojilerle ticaret ve üretim sektörlerinin derinliklerine nüfuz etme zamanımız geldi.

Yapılanmanın mimarı

İBRAHİM BURKAY (Bursa Ticaret ve Sanayi (BTSO) Başkanı): Türkiye önetimde makro sorunlarını geride bırakmış, seçim gündeminden 4 yıl gibi uzak yeni bir fırsat dönemi var. Bu değerli zamanı yapısal reformları hızla hayata geçirmek, değişen koşullara uyum yeteneğimizi arttırmak, milli ekonomimizi güçlendirmek ve özel sektör olarak da firmamızın finansal yapılarını daha rekabetçi hale getirmek için en iyi şekilde yönetmeliyiz. Bu anlamda yeni yılda İVME finansman gibi teşvik paketlerinin devam etmesini yanı sıra yatırım ortamını iyileştirici tedbirlerin biran evvel gerçekleştirilmesi

ekonomimizin büyümesi için büyük önem taşıyor. Başta makine, tekstil, otomotiv ve inşaat gibi üretim ve istihdam deposu sektörlerimize sunulan desteklerin arttırılarak uygulanması da işsizlik, faiz ve enflasyon sarmalından kurtulmak isteyen Türkiye için kritik değer taşımaktadır. Endüstri 4.0'ın, yapay zekanın, uzay rekabetinin gündem olduğu ve bilgi temelli ekonomilerin öne çıktığı 21. yüzyılda, Türkiye'nin yeni bir yükseliş ve refah düzeyine taşıyacak dönemçektir. Bulduğumuz coğrafya ve üstlendiğimiz sorumlulukta dünyada ve bölgemizde tarihi bir yeniden

yapılanma sürecinin mimarı olma misyonuyla Türkiye, bu kritik eşikte değişim ve dönüşümü güçlü ekonomisi ve güçlü demokrasisiyle başaracak bir potansiyele sahiptir. Sayın Cumhurbaşkanımızın himayelerinde Türkiye'nin 2023 kalkınma stratejilerini belirlerken olduğu gibi bugün de bu güne ve ideale olan inancımızı sürdürüyoruz.

Pozitif bir yıl olacak

Türk ekonomi ve iş dünyasının temsilcileri zorlu geçen 2019 yılının ardından 2020 yılının daha pozitif geçeceğini ve Türkiye'nin yeniden yüzde 5 seviyelerinde bir büyüme performansına ulaşabileceğini ifade ediyor.

İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı Şekib Avdagiç, 2020 yılının Türkiye için kur saldırısının gerçekleştiği 2018 ve dengeleme ile geçen 2019'un ardından güçlü büyümeye geçiş yılı olacağını dile getirdi.

Aynı zamanda bu yılda elde edilen olumlu oranlarla, ekonominin gelecek 10 yıla yeniden büyüme patikasına girmiş olarak başlayacağını ifade eden Avdagiç, "Ancak ekonomik aktörler olarak bizlerin, yakaladığımız bu yeni büyüme ivmesini çok iyi ve akıllıca kullanarak, Cumhuriyetin 100. yılına güçlü bir ekonomik ivmeyle girmemiz gerekiyor" diye konuştu.

Nitelikli büyüme

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan ise 2019 yılında dengeleme sürecine girildiğini belirterek, "Hükümetimizin 2018 yılı gibi derin finansal sorunlar yaşadığımız bir yılın ardından ortaya koymuş olduğu irade ile 2019 yılında döviz kurlarından enflasyona, faizden cari açığa kadar ekonomimiz yeniden bir dengeleme sürecinin içine girmeyi başardı. Bu süreçte en büyük başarı,

döviz piyasasının 2019 yılının hemen hemen tümünde, yüksek volatilité ve oynaklıktan kurtulup belirli bir dengeye oturtulmasıydı. Özellikle yılın son aylarında bunu çok daha güçlü bir şekilde hissediyoruz. Çünkü Türk Lirasına olan güven tekrar artmaya başladı ve yeniden bir istikrar bandı

Şekib Avdagiç

oluşturdu" dedi.

Bu nedenle kendilerine göre 2020 yılında en önemli konunun nitelikli olmasını temenni ettikleri bu yatırım sürecin başlatılması olacağını aktaran Bahçivan, bu anlamda Türkiye'nin kaliteli ve nitelikli yatırımlarla donatılarak, sürdürülebilir bir büyüme patikasına girmesinin

hedeflenmesi gerektiğini bildirdi.

Yatırımlar artacak

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Başkanı Nail Olpak ise Türkiye ekonomisinin, 2018 yılı ağustos ayında döviz kurlarında yaşanan dış kaynaklı müdahale ile sıkıntılı bir süreç yaşadığını ancak ekonomi yönetiminin kararlı duruşu, hızlı önlemleri ve güçlü adımları sayesinde 2019 yılında yaraları çok büyük ölçüde sarmayı başardıkları ifade etti.

Yeniden büyüme patikasına giren Türkiye ekonomisi için, 2020 yılına dair daha umutlu ve daha pozitif bir tablo bulunduğunu belirten Olpak, şunları aktardı:

"Beklenenden kısa süren sıkıntılı bir dönemin ardından, yeni yıla ait beklentilerimizin pozitif olduğu

bir gerçek. Bu olumlu hava ile 2020 yılında Türkiye'deki yatırımların artmasını, istihdamın yükselmesini ve enflasyonda olumlu yönde gelişmelerin yaşanmasını öngörüyoruz. Bankacılık sektörünün kısa sürede piyasa faizlerini ve kullanım şartlarını çok daha makul seviyelere çekmesini bekliyoruz."

Nail Olpak

Erdal Bahçivan

İŞ KADINININ AJANDASINDA HANGİ BAŞLIKLAR VAR?

Büyümeye odaklanan Türkiye ekonomisinde üst düzey kadın yöneticiler 2020'ye yönelik iş gündemlerinin birinci sırasına büyümeyi aldılar.

Posta'nın gelenekselleşen ekonomi gazetesi TÜRKİYE'NİN YILDIZLARI'nın manşet haberini ayırdığımız kadın yöneticiler, yurtiçinde olduğu kadar global arenada da büyümeyi planlıyor.

● SAYFA 10-11

Zeynep Bodur Okyay

Evrım Hizaler

Elçin Ekici Öztürk

Arzu Arslan Kesimer

Özlem Fıdancı

Bahar Akıngüç Günver

Deniz Çokcoş Sezer

Eda Uluca Özcan

Çiğdem Erek

İŞ KADINININ AJANDASINDA

Büyümeye odaklanan Türkiye ekonomisinde üst düzey kadın yöneticiler 2020'ye yönelik iş gündeminin birinci sırasına büyümeyi aldı. Posta'nın gelenekselleşen ekonomi gazetesi TÜRKİYE'NİN YILDIZLARI'nın manşet haberini ayırdığımız kadın yöneticiler, yurt içinde olduğu kadar global arenada da büyümeyi planlıyor.

DERYA KARAYAGIZ TAHMAZ

Aynı zamanda

İstanbul Sanayi Odası Meclis Başkanlığı görevini de yürüten Kale Grubu CEO'su Zeynep Bodur Okyay, ana iş gündemleri arasında inovasyonu da koyduğunu ifade ediyor. Okyay, "Operasyonel ve ticari mükemmelliği hedefliyoruz. Savunma ve havacılıkta tasarım, montaj yetkinliklerinin artırılması, organizasyonel gelişim 2020'nin öncelikleri arasında" diyor.

Zeynep Bodur Okyay Kale Grubu Başkanı ve CEO

STK'LARIN YANINDA İNOVASYON İLK SIRADA

2007 yılından bu yana 5 bin 300 kişiye istihdam sağlayan Kale Grubu'nun Başkanı ve CEO'su olan **Zeynep Bodur Okyay**, pek çok sivil toplum kuruluşu, dernek, vakıf ve odanın yönetim kurullarında da faal olarak çalışıyor. Yapı ürünleri, yapı kimyasalları, savunma ve havacılık gibi erkeklerin yoğun olarak çalıştığı sektörlerde faaliyet gösteren Kale Grubu

şirketlerindeki üst düzey yöneticilerin yüzde 36'sı kadın. Okyay, 2020 gündemine inovasyonu koymuş. Okyay, "Sektörümüzde yurtiçindeki lider konumumuzu yurtdışına taşımayı hedefliyoruz. Savunma ve havacılık sektöründe ise büyüme, tasarım ve montaj yetkinliklerinin artırılması 2020 yılının öncelikleri arasında bulunuyor" diye konuşuyor.

Evrım Hizal Adel Kalemcilik Genel Müdürü

ÖNCELİK KSS PROJELERİ

Nisan 2012'en beri Adel Kalemcilik Genel Müdürü olarak çalışan Evrim Hizal, 2015 yılında 20 milyon euro yatırım ile yaptıkları Çayirova'daki yeni üretim tesisleri ile Avrupa'nın ve dünyanın en modern kırtasiye tesisine sahip olduklarını gururla aktarıyor. "Bugünden daha ileriye gidebilmek için, çocuklarımızı, sadece kadınların değil tüm insanların ve doğanın daimi haklarını

koruma bilinciyle yetiştirmek için çalışmaya devam etmeliyiz. Özellikle çocukların kişisel gelişimlerine katkı sağlayan, bilgi ve becerilerini artırmasına ve yaratıcılıklarını ortaya çıkarmasına yönelik üç ayrı sosyal sorumluluk projemiz var. İlk ikisi uzun zamandır devam ediyor; Yaratıcı Çocuk, Yaratıcı Beyin ve İyilik Ağacı" diye konuşan Hizal, 2020'de sosyal sorumluluk projelerine odaklanmıştır.

Çiğdem Erek / Sanofi Türkiye Finans ve İdare Direktörü

SAĞLIKTA YENİLİKLER YAPACAK

Haziran 2016'dan beri Sanofi Türkiye Ülke Finans ve İdare Direktörü olarak görevini sürdüren Çiğdem Erek, ülke CFO'su olarak, Türkiye'deki Sanofi grup şirketlerinin tüm finansal operasyonlarından sorumlu. 2020'de üretimlerini 330 milyon kutu seviyesine yükseltmeyi, yatırımlarını ve ihracatlarını artırmayı hedeflediklerini anlatan Erek, "Girişimcilik ve inovasyonu destekliyoruz. Türkiye'de sağlık alanında yenilikçi çözümler sunmak için PharmUp Girişimcilik Programı'nı hayata geçirerek sağlık alanında yeni nesil fikirlerin gelişimine destek oluyoruz. BIO-Scouting ile de Ar-Ge'ye destek vermeyi hedefliyoruz. BIO-Scouting projemizle yaşam bilimlerine ve sağlığa katma değer sağlayacak fikirleri saptayarak ekonomik değere dönüştürmeyi amaçlıyoruz" diyor.

HANGİ

Elçin Ekici Öztürk Ekici Peynir Pazarlama Direktörü

YENİ PAZARLARLA İHRACATI ARTIRACAK

İş hayatına 2009 yılında aile şirketi olan Ekici Peynir'de başlayan Elçin Ekici Öztürk, 2014 yılından beri kurumun pazarlama direktörü. 2019'da yüzde 40'a yakın büyüterek 430 milyon TL ciro elde eden firmada çalışanların yarısından fazlası kadın. "Ekici Peynir olarak hedefimiz Türkiye'nin en fazla tercih edilen peynir markası olmak" diyor. Öztürk, "Bu doğrultuda, her zaman en iyiyi sunmak üzere teknolojik gelişmeleri takip

ediyor. Ar-Ge çalışmalarımız ile verimliliği sürekli kılmayı ve yeni ürünler geliştirerek peynir kültürüne katkıda bulunmayı hedefliyoruz" diyor. Bir Türk markası olarak Ekici'nin dış pazarlarda daha yaygın olmasının da öncelikleri arasında olduğunu belirten Öztürk, cirolarındaki ihracat payını artırmak için yeni atılımlarda bulunacaklarını, yeni pazarlara girmeye devam edeceklerini söylüyor.

BAŞLIKLAR VAR?

Deniz Çokoş Sezer DKV Euro Service Türkiye Ülke Müdürü **COK GUCLU BIR BUYUME BEKLİYOR**

Erkek egemen sektörlerden biri olan lojistik sektöründe göze çarpan kadınlardan biri de DKV Euro Service Türkiye Ülke Müdürü Deniz Çokoş Sezer. Avrupa çapında binde fazla kişiye istihdam eden DKV'de 2008 yılından beri sırasıyla saha satış müdürü ve Türkiye satış müdürü görevlerinde bulunan Sezer, bu yıl Ülke Müdürlüğü görevini üstlendi. Sezer'in 2020 gündeminde şirketin Türkiye'deki pazar payını artırmak var.

Arzu Aslan Kesimer Tat Gıda / Duzey Pazarlama CEO **SURDURULEBİLİR TARIM İÇİN AR-GE YAPACAK**

Arzu Aslan Kesimer, Tat Gıda'daki görevine 2011 yılı Kasım ayında başladı. Yenilikçi ürünler alanında sağlıklı, beslenme değeri yüksek, süt bazlı ara öğün ürünlerine ağırlık verdiklerini söyleyen Kesimer, "Ar-Ge merkezindeki çalışmalarımız sürecektir. Yakın gelecekte tarımsal Ar-Ge stratejileri arasında topraklı tarım gibi nispeten daha yeni alanlardaki projelere öncülük etmeyi istiyoruz" diyor.

2020 KADINLARIN YILI OLACAK

Türkiye kadın istihdamı konusunda gelişmiş ülkelerle henüz yarışmıyor. Ancak pek çok firma, yönetici koltuğunu kadınlara emanet ediyor.

TÜİK Haziran 2019 iş gücü istatistiklerine göre ülkemizde çalışma yaş aralığında bulunan 31 milyon kadının ancak 9 milyonu çalışıyor. Kadınların istihdamda katılımı yüzde 29,3 düzeyinde kalıyor. Ancak yönetici koltuğundaki kadınların sayısı hızla artıyor. "Türkiye'de Yönetim Kurullarında Kadın 2019" raporu da bunu doğruluyor. Rapora göre, 2019 yılında BIST

yönetim kurullarında yer alan kadınların oranı yüzde 15,2 den yüzde 15,9'a çıkarak yüzde 3 oranında arttı. Türkiye Kadın Girişimciler Derneği (KAGİDER) Yönetim Kurulu Başkanı Emine Erdem, son yıllarda yapılan çalışmalarla önemli ilerlemeler sağlanmış olmakla birlikte bu konuda daha kat edilecek uzun bir mesafe olduğunu söylüyor.

Özlem Fidancı / Philips Ortadoğu ve Türkiye CEO'su **ŞEHİR HASTANELERİNE TEKNOLOJİ GETİRECEK**

Philips Orta Doğu ve Türkiye CEO'su olarak görev yapan Özlem Fidancı, 16 ülkeyi kapsayan bölgeden sorumlu. 2020'deki gündemi ise sağlık yatırımları. Önceliklerinin sağlık dönüşümüne katkıda bulunarak çözüm üretmek olduğunu dile getiren Fidancı, "Bunu yapmak için üç önemli konumuz var: Şu an Türkiye'de sağlık sektöründeki en önemli konulardan

biri şehir hastaneleri... Türkiye'nin 2023 hedefleri ve sağlıkta dönüşüm stratejileri doğrultusunda başlattığı şehir hastaneleri projelerinde teknoloji çözüm ortağı olarak faaliyet gösteriyoruz. Hedefimiz dijital sağlık konusunda önemli adımlar atmak. Bunları yaparken her ülkenin ihtiyaçlarına çözüm olacak lokal yaklaşımlar izlemek" diyor.

Dr. Bahar Akinçüç Günver / İKÜ Mütevelli Heyet Başkanı, İKEK Yönetim Kurulu Üyesi **DİJİTAL DÖNÜŞÜME ODAKLANACAK**

Dr. Bahar Akinçüç Günver, 2008-2009 akademik yılında devraldığı İKÜ Mütevelli Heyet Başkanlığı görevine halen devam ediyor. "Bir eğitim kurumu olduğumuz için ana gündemimiz 22 yıldır olduğu gibi 2020'de de ülkemizin gençliği, öğrencilerimiz. Bu noktada sorumlu olduğumuz nesiller için araştırmaya, uygulamaya, insan kaynağına, fiziki alanlarımıza çeşitli seviyelerde

yatırımlarımız devam edecek" diyen Günver'in 2020 gündeminde dijital dönüşüm var. Bu kapsamda 2020'de temel donanımları tamamlamak için yatırım yapacaklarını belirten Günver, "Dijital dönüşümü, teknolojiyi verimli kullanarak insan için, eğitim için, doğa için, yine insanla basarabilmek hedefiyle yatırımlarımızı yöneteceğiz" diye konuşuyor.

Eda Ulucu Özcan / Sodexo Avantaj ve Odüllendirme Hizmetleri İcra Kurulu Başkanı **KARTSIZ BİR DÜNYA İÇİN ÇALIŞACAK**

Eda Ulucu Özcan, 2020'de 2019'da olduğu gibi büyüme ivmelerini ve pazardaki öncü konularını sürdürmeyi amaçladıklarını ifade ediyor. Bu doğrultuda yüzde 100 dijital ve kartsız bir dünya yaratarak uçtan uca çözüm sunan ürün çeşitliliği ile hizmet vermeye odaklandıklarını anlatan Özcan, "Örneğin, Sodexo kullanıcılarının kartlarını kullanarak online sipariş verebilecekleri Sodexo

Plus platformunu hayata geçirdik ve tamamen dijital bir mobil yemek kartı sistemi kurduk. Bu tip değer teklifleri ile daha çok KOBİ'nin ve daha çok çalışan yemek kartı sisteminin avantajlarını yaşamasını hedefliyoruz. Paralelde üye işyerlerimizle kazan-kazan ilişkisi kurup, yeni yatırımlarımızla günlük hayatlarında birçok avantaj sağlamayı hedefliyoruz" diyor.

İş dünyası zorlu geçen 2019'un ardından 2020 yılından daha umutlu. Türkiye, 2018 yılının ağustos ayında yaşadığı kriz saldırılarının ardından, 2019 yılında dengeleme sürecine girdi. 2019'da yaşanan ticaret savaşları, korumacı politikalar ve jeopolitik risklerden küresel ekonomi gibi Türkiye de etkilendi. Bu nedenle gerçekleşen büyümeler, hedeflenen çok gerisinde kaldı. 2019'un son aylarında toparlanmanın, 2020'de büyümeye dönüşmesi bekleniyor. Türkiye'nin 2020'de yeniden yüzde 5 seviyelerinde bir büyümeye performansına ulaşabileceği öngörülmüyor. İşte, Türk ekonomisinin önemli sanayi ve ticaret odaları ile sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin, 2020 yılı için görüşleri...

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu

2020 YILINDA YÜZDE 5 BÜYÜRÜZ

Yılın son çeyreğinde ülke ekonomisinde yüzde 4-5 bandında bir büyümeye bekliyoruz. Türk iş dünyası olarak ülkemizi 2020'de yüzde 5 büyütmeyi hedefliyoruz. Gelecek yıl reel sektör (sanayi) için inşallah belirsizlik yerine, umut hakim olacak. ABD seçimlerinin de etkisiyle ABD'de faizlerin artmaması ve hatta düşmesi bekleniyor. Brexit ile ilgili belirsizlik azaldı. ABD-Çin ticaret savaşlarında uzlaşma ihtimali güçlendi. Tüm bunlar Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin lehine.

İŞ DÜNYASI 2020'YE UMUTLA BAKIYOR

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan

FINANSAL İSTIKRAR VE YATIRIM

2020'nin yatırımlar açısından artık finansal bahanelerden arınmış bir dönem olduğunu öngörüyoruz. Artık kimse 'finansal istikrarsızlıktan dolayı bu ülkede yatırım yapılamıyor' diyemez. 2020 yılında en önemli konu, yatırım sürecinin başlatılması. Bu anlamda Türkiye'nin kaliteli ve nitelikli yatırımlarla donatılarak, sürdürülebilir bir büyümeye patikasına girmesinin hedeflenmesi gerekiyor. Bunun olabilmesi için öncelikle yatırımcı güven istahının tekrar oluşturulması lazım. Bu motivasyon doğru teşviklerle donatıldığı takdirde, 2020 Türkiye'nin tekrar bir yatırım dönemine ulaşması açısından önemli bir fırsat yılı olacaktır.

Diş Ekonomik İşlemler Kurulu (DEİK) Başkanı Nail Olpak

UCUZ KREDİYE HIZLI ULASMAK

Beklenenden kısa süren sıkıntılı bir dönem ardından, yeni yıla ait beklentilerimizin pozitif olduğu bir gerçek. Bu olumlu hava ile 2020 yılında Türkiye'deki yatırımların artmasını, istihdamın yükselmesini ve enflasyonda olumlu yönde gelişmelerin yaşanmasını öngörüyoruz. Bankacılık sektörünün de en kısa sürede piyasa faizlerini ve kullanım şartlarını çok daha makul seviyelere çekmesini bekliyoruz. Çünkü, bu noktadan sonra Türk iş dünyasının asıl önümü açacak olan haneler, ucuz krediye hızla ulaşabilmektir.

İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı Şekib Avdagic

İSSİZLİK GERİLEYECEK

Ekonomi otoriteleri, 2020'de küresel faizlerde ciddi bir gerileme ve yükseliş beklemiyor. Bu, Türkiye için avantaj. Çünkü Türkiye ye dış kaynaklı yeni bir baskı gelmeyeceğine işaret ediyor. Dolayısıyla 2020'de işsizlikte de gerileme olacağı beklentisi içindeyiz. İstihdam hedefinde hem 2019 hem de 2020'de orta vadeli program (OVP) hedeflerinin tutturulacağı düşünülüyor. Türkiye'nin gelecekteki büyüme hedeflerinden taviz verilmeyecek.

Müstakim Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) Genel Başkanı Abdurrahman Kaan

İŞ FIRSATLARI VAR

Genel anlamda Türkiye, 2019 yılında ekonomik açıdan nispeten durgun bir dönem geçirse de siyasi belirsizliklerin sona erdiği ve gerekli yapısal reformların hayata geçirildiği bir ortamda, avantajlı nüfus yapısı ve coğrafi konumu sayesinde, uzun dönemde önemli iş fırsatları sunmaya devam etmiştir. Bu motivasyonla girdiğimiz 2020 yılı ve sonrasında Türkiye ekonomisinin, yeni ekonomi programı (YEP) kapsamında hedeflenen yıllık ortalama yüzde 5'lik büyümeye hızını zorlanmadan yakalayacağını tahmin ediyoruz.

İHRACATTA HEDEF BÜYÜK

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı İsmail Güllü

Büyüme için belirlenen hedeflerin tamamı neredeyse tamamen ihracata endekslili oluşturularak, Türkiye için yeni bir yol haritası çizildi. Bu yol haritası dahilinde, 2019 yılı için 182, 2020 yılı için 191 ve 2021 yılı için 204 milyar dolar ihracat hedeflerimiz bulunuyor. Yatırım, istihdam, ihracat ve büyümeye yönelik etkili, pozitif bir yıl bizleri bekliyor. Daha çok çalışıp, katma değer odaklı üretim bilinci ile 226.6 milyar dolarlık 2023 yılı ihracat hedefimizi rahatlıkla aşacağız.

Anadolu İşadamları İşadamları Derneği (ASKON) Genel Başkanı Orhan Aydın

YABANCI SERMAYE

Kurda istikrarın sağlanması, finansman maliyetlerinin gerilemesi ve en önemlisi öngörülebilirliğin artması iş dünyasının 2020'de yatırımlarda gaza basmasını sağlayacaktır. Dünyada doğrudan yabancı yatırımlarının yüzde 13 azaldığı bir ortamda 2018'de bile yabancı yatırımların yüzde 13 artan Türkiye ye, 2020'de 15 milyar doların üzerinde yabancı sermaye girişi gerçekleşecektir.

Sanayici krizi **2019'da** **bırakmak istiyor**

EKONOMİK fırtınayı geride bırakmak isteyen **sanayiciler** 2020'den umutlu. Ancak **sanayide** toparlanma henüz çok zayıf. **İSO Başkanı Erdal Bahçivan**, "2020 yılına daha umutlu giriyoruz" dedi. Bahçivan, büyüme için yatırımcıya güvenin yeniden sağlanması gerekliliğine işaret etti. **2'DE**

'SÜRDÜRÜLEBİLİR BÜYÜMEYİ YAKALAMALIYIZ' DİYEN BAHÇIVAN: GÜÇLÜ BİR YATIRIM İKLİMİ OLUŞMALI

İhracata dayalı, istihdama katkı sağlayacak bir büyüme modeline ihtiyaç olduğunu söyleyen **İSO Başkanı Erdal Bahçivan**, öncelikle yatırımcı güveninin tekrar oluşturulması gerektiğini savundu

Erdal Bahçivan, 2020'nin en önemli gündeminin güçlü bir yatırım ortamı yaratılması olduğunu dile getirdi. Bahçivan, bunun için güven ortamının tesis edilmesi gerektiğini belirtti.

Sanayiciler, 2020'de güçlü bir yatırım ikliminin oluşmasını ve Türkiye ekonomisinin artık sürdürülebilir bir büyüme patikasına girmesini arzu ediyor. Yeni yılın yatırımlar açısından artık finansal sebeplerden veya finansal bahanelerden arınmış bir dönem olmasını umut ettiklerini belirten **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçivan**, "2019 yılında faizlerden enflasyona, döviz kurlarından cari açığa kadar finansal parametrelerde yaşadığımız dengelenme, **sanayimiz** ve üretimimiz adına 2020 yılına daha umutlu girmemizi sağlıyor" dedi. Bahçivan, güçlü bir yatırım iklimini oluşmasının ön koşulu olarak yatırımcı güveninin yeniden sağlanmasının gerekliliğine dikkat çekti.

GÜVEN VERİLMELİ

İhracata dayalı, cari açığı uzun vadeli çözecek, istihdama katkı sağlayacak bir büyüme modeline ihtiyaç olduğunu söyleyen Bahçivan, "Bu başarılı süreci, bana göre artık

Erdal Bahçivan

güçlü bir yatırım ikliminin oluşması izlemeli. 2020 yılında en önemli gündem nitelikli bir yatırım sürecinin başlatılması, olmalıdır" diye konuştu. "Türkiye'yi hep birlikte, kaliteli ve nitelikli yatırımlarla donatarak sürdürülebilir bir büyüme patikasına getirmeliyiz" diyen Bahçivan, "Öncelikle yatırımcı güveni, yatırımcı güveni istahı tekrar oluşturulmalıdır. Bu motivasyon doğru teşviklerle de donatılırsa, 2020'nin Türkiye'nin tekrar bir yatırım dönemine ulaşması açısından önemli bir fırsat yılı olacağını düşünüyorum" dedi. 2020'yi dünyadaki beklentiler açısından değerlendiren Bahçivan, belirsizliklerin her geçen gün arttığı bir dünyada yaşıyor olduğumuz gerçeğinin görülmesi gerektiğini ifade ederek, şöyle konuştu:

"Yani her gün hangi coğrafyadan, nereden geleceği belli olmayan birtakım sürprizlere çok açık bir dünya var. ABD'de 2020'de seçim olması belki de 2020'nin en önemli olaylarından bir tanesi."

Demokrasi gelişirse ekonomimiz büyür

ÇATISI altında 30 federasyon, 254 dernek ve 40 bine yakın şirketin yer aldığı Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu'nun (TÜRKONFED) Yönetim Kurulu Başkanı Orhan Turan, "Türkiye ekonomisinin sağlıklı ve güçlü bir biçimde nefes alması, yapısal ve ekono-

mik reformlar ile bağımsızlık sisteminin güçlendirilmesine bağlı. Hukukun üstünlüğü kurumların bağımsızlığı ve özerkliği ile liyakati esas alan bir sistemin inşası ekonomik reformların temelini sağlamlaştırır. Demokrasi-mizi geliştirirsek, ekonomimiz de gelişecektir" dedi.

İŞ DÜNYASI BÜYÜMEYE KİLİTLENDİ

İstanbul Sanayi Odası (İSO)
Yönetim Kurulu Başkanı
Erdal Bahçıvan

İstanbul Ticaret Odası
(İTO) Başkanı Şekib
Avdagiç

Mustakil Sanayici ve
İşadamları Derneği
Başkanı Abdurrahman Kaan

Dış Ekonomik İlişkiler
Kurulu (DEİK) Başkanı
Nail Olpak

Türkiye İhracatçılar
Meclisi (TİM) Başkanı
İsmail Gülle

İş dünyasının temsilcileri,
2020'de yüzde 5
büyümenin zorlanmadan
yakalanabileceği, hatta
bu hedefin aşılabileceği
görüşünde...

TÜRK ekonomi ve iş dünyasının temsilcileri 2020 yılının daha pozitif geçeceğini ve Türkiye'nin yeniden yüzde 5 seviyelerinde bir büyüme performansına ulaşabileceğini düşünüyor.

■ **İSTANBUL TİCARET ODASI BAŞKANI ŞEKİB AVDAGIÇ:** 2019'un üçüncü çeyreğinden itibaren Türkiye ekonomisi yüzde 0.9 büyüyerek yeniden büyüme patikasına girdi. Bu performansın yardımıyla 2020'nin dört çeyreğinin dördünde de pozitif büyüme yaşamayı bekliyoruz. Yıllık büyüme oranında, Yeni Ekonomi Programı'nda hedeflendiği gibi yüzde 5 büyümeye ulaşmak hiç şartırcı olmayacaktır. Hatta 2020 büyüme hedefini aşacağımızı söyleyebiliriz.

■ **İSTANBUL SANAYİ ODASI BAŞKANI ERDAL BAHCIVAN:** 2020'nin yatırımlar açısından artık finansal sebeplerden veya finansal bahanelerden arınmış bir dönem olduğunu öngörüyoruz.

■ **TÜRKİYE İHRACATÇILAR MECLİSİ BAŞKANI İSMAIL GÜLLE:** İhracatçılar olarak, Yeni Ekonomi Programı ile çizilen

yol haritasının, büyüme, istihdam, enflasyon ve cari denge beklentilerine uygun olarak, 2020'nin ilk çeyreği itibarıyla, bir değişim sürecini sürteceğini öngörüyoruz. Faiz oranlarında gerçekleşen indirimler sanayici ve ihracatçılar için pozitif. Yatırım, istihdam, ihracat ve büyümeye yönelik etkili, pozitif bir yıl bizleri bekliyor.

■ **DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU BAŞKANI NAIL OLPAK:** Yeniden büyüme patikasına giren Türkiye ekonomisi için, 2020 yılına dair daha umutlu ve daha pozitif bir tablo bulunuyor. Yüzde 5'lik hedefin yakalanmasında bir sıkıntı görmüyoruz. İş dünyasının kesintisiz olarak üretime devam etmesi, yeni pazarlara kanalizasyon dünya ticaret sahnesinde daha güçlü şekilde yer alması için çalışmaya devam etmeliyiz.

■ **MUSTAKİL SANAYİCI VE İŞADAMLARI DERNEĞİ (MÜSİAD) BAŞKANI ABDURRAHMAN KAAN:** 2020 yılı ve sonrasında Türkiye ekonomisinin, hedeflenen yıllık ortalama yüzde 5'lik büyüme hızını zorlanmadan yakalayacağını tahmin ediyoruz.

"ENFLASYON VE FAİZ DÜŞER, BÜYÜME ETKİSİNİ GÖSTERİR" İş dünyası 2020'den umutlu

Türk ekonomisi ve iş dünyasının temsilcileri zorlu geçen 2019 yılının ardından 2020 yılının daha pozitif geçeceğini ve Türkiye'nin yeniden yüzde 5 seviyelerinde bir büyüme performansına ulaşabileceğine inanıyor.

Türkiye, 2018 yılının Ağustos ayında yaşadığı kur saldırılarının ardından 2019 yılında dengelenme sürecine girdi. 2019 yılı hem küresel ekonomi hem de Türkiye ekonomisi açısından oldukça zor bir dönem oldu. Bu süreçte ticaret savaşları, korumacı politikalar ve jeopolitik risklerden önemli ölçüde etkilenen küresel ekonomi, gerek büyüme oranları gerekse ticaret beklentilerinin gerisinde kaldı. 2020 yılı beklentilerini değerlendiren Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, "Türkiye'nin büyümesine de net ihracatımız üç çeyrekte 4,7 puan desteki sağlanmıştır. İhracatın ithalata karşılıklı olarak da yüzde 75,6'dan yüzde 86,8 seviyelerine kadar geldi. Tabii bunlar ihracatçıların sizin başarılı ve özveriyle çalışmaları sayesinde oldu. İnşallah 2020 yılının gerek küresel ekonomide daha rahat bir yıl olacağını ve Türkiye için de başarılı yıl olacağını öngörüyoruz" ifadelerini yer verdi.

YÜZDE 5 BÜYÜRÜZ

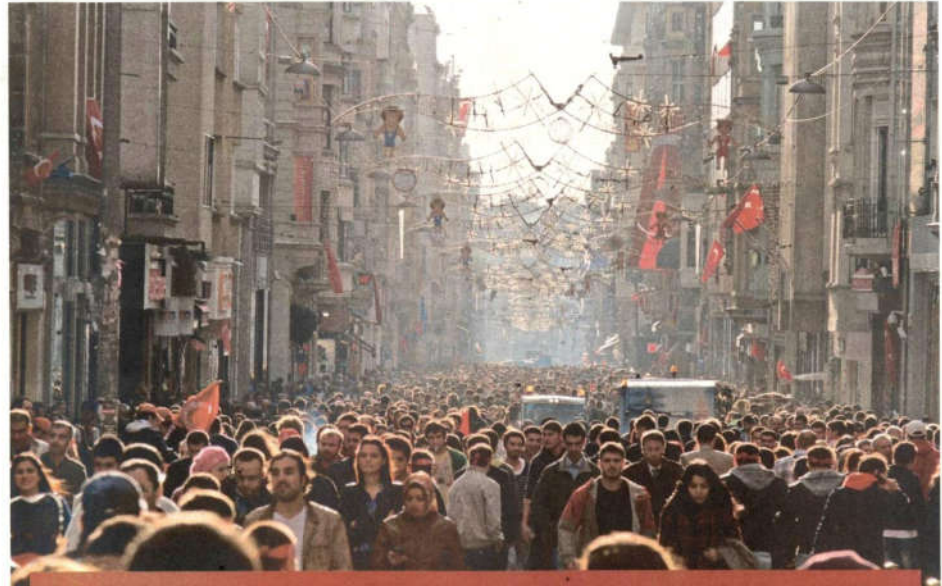
Istanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı Şekib Avdagic de 2020 yılının Türkiye için kur saldırılarının gerçekleştiği 2018 ile dengelenme ile geçen 2019'un ardından girdiği büyüme geçiş yılı olacağını dile getirdi. Türkiye ekonomisinin 2019'un üçüncü çeyreğinden itibaren yüzde 0,9 büyüyerek yeniden büyüme sürecine girdiğini vurgulayan Avdagic, "Geçektik çok olumlu bir performansa sahibiz. Bu performansın yanı sıra, 2020'nin dört çeyreğinin dönüme de pozitif büyüme yaşamayı bekliyoruz. Yıllık büyüme oranında, Yeni Ekonomi Programı'nda hedeflediğimiz gibi yüzde 5 büyümeye ulaşmak hiç şüphesiz olmuştur. Hatta 2020 büyüme hedefini aşacağımızı söyleyebiliriz" dedi.

TL'YE GÜVEN ARTTI

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı İsmail Sahaycıoğlu ise 2019 yılında dengelenme sürecine girdiğini belirterek, "Hükümetimizin 2018 yılı gibi derin finansal sorunlar yaşadığımız bir yıl ardından ortaya koymış olduğu trade ile 2019 yılında döviz kurlarından enflasyona, faizden cari açığa kadar ekonomimizi yeniden bir dengelenme sürecinin içine girmeyi başardı. Bu süreçte en büyük başarı, döviz piyasasının 2019 yılının hemen hemen tümünde, yitsek volatilité ve oynaklıktan kurtulup belirli bir dengeye oturmuş olması. Özellikle yılın son aylarında bunu çok daha güçlü bir şekilde hissediyoruz. Çünkü Türk lirasına olan güven tekrar artmaya başladı ve yeniden bir istikrar bandı oluştu" diye konuştu.

FAİZ İNDİRİMİ OLUMLU

Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) Genel Başkanı Abdurrahman Kaan da Merkez Bankası'nın temmuz ayından itibaren üst üste aldığı faiz indirim kararlarını, bilhassa iç tüketimi destekleyerek büyümeye olumlu yansımada dikkat çekerek şunları söyledi: "Faiz indirimleriyle birlikte canlanan ekonomik aktivite, yılın üçüncü çeyreği itibarıyla Türkiye ekonomisini pozitif büyüme sürecine geri döndürdü. Bu bağlamda faizden yüzde 12 seviyesine çekilmesi, 2020 yılında yönelik ciddi bir motivasyon oldu. Bu kararın, önümüzdeki dönemde iç tüketimle birlikte yatırım harcamalarına da olumlu yansımaları ve böylelikle Türkiye ekonomisinin büyüme hedefine zorlanmadığına ulaşacağını düşünüyoruz. Bu motivasyonla girdiğimiz 2020 yılı ve sonrasında Türkiye ekonomisinin, YEP kapsamında hedeflenen yıllık ortalamada yüzde 5'lik büyüme hızını zorlanmadan yakalayacağını tahmin ediyoruz."

TİM BAŞKANI İSMAİL GÜLLE:

İhracat 180 milyar dolar

Türkiye İhracatçıları Meclisi (TİM) Başkanı İsmail Güllü de küresel ticaretin içinden geçtiği zorlu süreçte rağmen Türkiye'nin ihracatını olumlu bir şekilde imar ettiği kaydetti. Güllü, şöyle devam etti: "2019 yılı ilk 9 aylık ihracat verisini açıklayan ülkelerden Güney Kore'nin ihracatı yüzde 9,8 düşmüş durumda. Birleşik Krallık'ta ise azalma yüzde 6, Almanya'da yüzde 5,2, Rusya'da da düşüş yüzde 4,6 olurken, Japonya'da yüzde 4,5. AB'de ise yüzde 1,2 düşüş var. Dünya devi Çin'in ihracatı yüzde 0,1 düşmüş durumda. Ülkemiz ise ilk 9 ayda yüzde 2,6 artışla, ihracatçıların dinamikleri, doğru rota tespitleri ve stratejik kararları, hükümetimizin destekleri ile küresel arenadaki pozisyonumuzu daha iyi neklere taşıyor. İhtiyarımız da devam edecek" Güllü, "Geçtiğimiz yıl aynı dönemine göre Kasım ayı ihracatımız, Genel Ticaret Sistemi'ne (GTS) göre 16 milyar 214 milyon dolar oldu. Yılın ilk 11 ayında ise ihracatımız yüzde 1,8 artış ile 165 milyar dolara, son 12 aylık ihracat da 180 milyar dolara ulaştı" dedi. İhracat talebinin de her geçen gün büyümeye devam ettiğini bildiren Güllü, ihracat yapan firmaların sayısının 13 yıldır ilk defa ithalatçıların geride bıraktığını söyledi.

ASKON GENEL BAŞKANI ORHAN AYDIN:

2020'de gaza basacağız

Anadolu Aslanları İşadamları Derneği (ASKON) Genel Başkanı Orhan Aydın, Türkiye'nin son 1,5 yılda kur saldırılarına maruz kaldığını belirterek, "2018'in ortalarında başlayıp 2019 yılının üçüncü çeyreğine kadar ülke ekonomisini üzerine çok ciddi saldırılar yapıldı. Bu dönemde art arda üç büyük kur saldırısı ile karşı karşıya kaldık. Hamdolsun verdiğimiz kararlar ve uygulamalar ile önce dengelenme sürecine girdik ve ekolünde yılın üçüncü çeyreği ile birlikte büyüme rakamına artı değerler tekrarlanmaya başladı. Enflasyon ve cari açık gibi temel göstergeler üzerinde hızlı bir şekilde önemli iyileşmeler ger-

2019'UN İKİNCİ YARISI FAİZ İNDİRLERİNE SAHNE OLDU

İnşaat ve otomobil gaza bastı

Yüzde 300 arttı

Temmuz ayındaki faiz indirim sonrasında tüketiciler konut kredisine yöneldi ve Ağustos 2018'den beri düşük seyreden konut kredisi başvuruları 2019'un son aylarında yüzde 300 arttı. Bu artışta birlikte Merkez Bankası'nın faiz indirimlerinin tüketici nezdindeki somut etkisini görmüş olduk. Diğer faiz indirimleri ve kamu bankalarının başlattığı indirim seferberliğinin etkisiyle konut kredisinde aylık faizler yüzde 3'ten yüzde 1'in altına, taşıt kredilerinde ise faiz oranı 0,49'a geriledi

2019 yılı kredi başvurularında, ihtiyaç kredisinde yüzde 32, konut kredisinde yüzde 6, taşıt kredisinde ise yüzde 11 artış yaşandı.

2019 yılında para piyasalarında yaşanan en önemli gelişme Merkez Bankası öncülüğünde faizlerde yaşanan indirimler oldu. Kur saldırıları ile yüzde 24'lere kadar yükselen politika faizi, MB'nin art arda yaptığı indirimlerle yılın yüzde 12'ye taşındı. Bu hamle ile birlikte yatırımlar hareketlendi, başta konut ve otomobil olmak üzere tüketim kanalları harekete geçti ve Türkiye'nin büyümesine olumlu yansdı. MB'nin aldığı bu kararlarla birlikte üretim canlandı ve Türkiye 2019 yılının 3. Çeyreğinden sonra büyümeye geçti. Düşük faiz politikasının devam ettiği 2020 yılında üretim ve yatırımlar dengelenmeye devam edecek.

Merkez Bankası tarafından 2019 yılının ikinci yarısından itibaren 1200 baz puan faiz indirimi yapıldı. 2019 yılı kredi başvurularında,

İhtiyaç kredisinde yüzde 32, konut kredisinde yüzde 6, taşıt kredisinde ise yüzde 11 artış yaşandı. Merkez Bankası'nın 2019 yılının ikinci yarısından itibaren alınan faiz indirim kararlarıyla finans sektörü için hareketli geçti. 25 Temmuz'da Murat Uysal'ın başkanlığında ilk Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısında 425 baz puan indirimle faizler yüzde 24'ten yüzde 19,75'e indirildi. Son yılının en büyük faiz indirimi kararından hemen sonra 12 Eylül'de, politika faizi 325 baz puan indirimle yüzde 16,50'ye, 24 Ekim'de ise 250 baz puan indirimle yüzde 14'e düşürüldü. Son olarak Merkez Bankası'nın 12 Aralık'ta açıkladığı kararla birlikte politika faizi 200 baz puan daha düşürülerek yüzde 12 seviyesine çekildi. Merkez Bankası böylece 2019'un ikinci yarısında aldığı kararlarla 6 ayda toplam 1200 baz puan faiz indirimi yapmış oldu. Faiz indirimleriyle ihtiyaç, konut ve taşıt kredilerine yönelik tüketiciler piyasalarını olumlu etkiledi. 2019 yılında ihtiyaç kredisi başvuruları bir önceki yıla göre yüzde 32 arttı. Yılı başında yüzde 12 seviyesinde bulunan tüketicilerin geri ödeme vadelerinde ise yüzde 25 artış görüldü.

Tarladan markaya pamuk çalıştayı düzenledi

Türkiye'de üretilen pamuk, İstanbul'da masaya yatırıldı. **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** tarafından organize edilen ve pamuk üretiminin en etkin bölgelerinden gelen oda temsilcileri, Ulusal Pamuk Konseyi, İyi Pamuk Uygulamaları Derneği, WWF – Türkiye Doğal Hayatı Koruma Vakfı, **İSO** Meclis üyeleri ve sektörden birçok temsilcinin katıldığı "Tarladan Markaya Pamuk Çalıştayı" Odakule'de gerçekleştirildi. Gerçekleşen Toplantıya Şanlıurfa Ticaret ve **Sanayi Odası (ŞUTSO)** Yönetim Kurulu Başkanı İ.Halil Peltek ve Meclis Başkanı Ahmet Altun, Şanlıurfa Ticaret Borsası (ŞUTB) Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Kaya da katıldı.

İSO Başkan Yardımcısı İrfan Özhamaratlı'nin ev sahipliğinde Odakule'de gerçekleşen ve **İSO** Yönetim Kurulu Üyesi **Vehbi Canpolat**'in da katıldığı, "Türkiye'de yüksek kaliteli pamuk üretimini nasıl gerçekleştirebiliriz?" sorusuna yanıt arayan çalıştayda, pamuk üretiminin en yüksek olduğu illerin oda başkanları ile sektör temsilcileri görüş ve önerilerini paylaştı. **İSO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçıvan**'in da katılımcılar için verilen akşam yemeğine katıldığı çalıştayın çıktılarını burada kısaca değerlendirildi. **İSO Başkan Bahçıvan**, çok verimli geçtiğini gördüğü bu tür toplantıları daha geniş katılımı ile tekrarlamak gerektiğini söyledi. **İSO Başkan Yardımcısı İrfan Özhamaratlı**, Toplantıda tohum, ilaç, toplama, çıkır, depolama, tarımda bölünmüş toprakların yol açtığı verimsizlik, makineci tarım, çiftçinin eğitimi, GDO'suz pamuğun markalaşması ve iyi pamuk yetiştiren ülke örnekleri konu başlıkları altında ele alınan pamuk ile ilgili sorunlar katılımcılar tarafından istişare edildi. Çalıştayın açılışında konuşan **İSO Başkan Yardımcısı Özhamaratlı**,

pamuğun Türkiye için çok önemli olduğunu ve ciddi istihdam sağladığını söyledi. Tarım tarafına bakıldığında pamuk üretme kapasitesi ve alanı olan ülkelerin bu konuya önem verdiğini ve önceliklendirdiğini anlatan Özhamaratlı, Türkiye'nin pamuk üretiminde verimlilik açısından iyi bir durumda olduğunu anlattı. Özhamaratlı, Türkiye'nin dünyanın pamuk ekilen alanlarının yüzde 1,5'ünü kullanırken üretim olarak dünyada yüzde 3,5'lük pay aldığını dile getirdi. Çalıştay ile mümkün olabildiğince sektörde yaşanan sorunları ortaya koyarak, birlikte çözüm önerileri geliştirmek istediklerini, bu çözüm önerilerini güçlü bir ses olarak ilgili birimlere ulaştırmayı amaçladıklarını ifade eden Özhamaratlı, belirli konulara odaklanarak öncelikli olarak onların çözüm yoluna gitmenin doğru olacağını aktardı. Pamuğun kendisine verilen emeği ve teşviki hak ettiğine işaret eden Özhamaratlı, tarım üretim

miktarı kadar kalitesinin de artırılması için nelerin yapılabileceğini konuşmak istediklerini vurgulayarak çalıştayı başlattı.

ÇALIŞTAYA ŞU İSİMLER KATILDI:

İrfan Özhamaratlı **İSO** Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı
Vehbi Canpolat **İSO** Yönetim Kurulu Üyesi
Serdar ZABUN
Kahramanmaraş TSO Başkanı
Erdal Avşar Diyarbakır TSO Başkan Yardımcısı
Ziya Bülent Tunçgöğüs Diyarbakır TSO (Kalso-Sit firmasından Üye)
Mehmet Kaya ŞUTB – Şanlıurfa Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı
İbrahim Halil Peltek Şanlıurfa Ticaret ve **Sanayi Odası** Başkanı
Ahmet Altun Şanlıurfa Ticaret ve **Sanayi Odası** Meclis Başkanı
Mehmet Selçuk Sadır **İSO** Meclis Üyesi
İsmet Akkaya **İSO** Meclis Üyesi
Mehmet Demezoğlu **İSO**

Meclis Üyesi
Bertan Balçık Ulusal Pamuk Konseyi Yönetim Kurulu Başkanı
Prof. Dr. Ünal Evcim Ulusal Pamuk Konseyi Genel Sekreteri
Şükran Baycıra İyi Pamuk Uygulamaları Derneği Genel Müdürü
Prof. Dr. Cafer Mart Progen Tohum Genel Koordinatörü
Şükrü Barış Kocagöz İzmir Ticaret Borsası Meclis Başkanı
Tolga Uskuç İzmir Ticaret Borsası (Tekstil Elyafı vb. Toptan Ticareti Komite Üyesi)
Harun Bayramoğlu İHKİB YK Üyesi
Taylan Türkoğlu STB – Söke Ticaret Borsası Meclis Üyesi
Arzu Balkuv WWF – Türkiye Doğal Hayatı Koruma Vakfı Gıda ve Tarım Programı Müdürü
Gökçe Okulu WWF – Türkiye Doğal Hayatı Koruma Vakfı Sürdürülebilir Tarım Kıdemli Uzmanı
Hakan Güldağ Dünya Gazetesi
Özlem Can Çalık Pamuk Kurumsal Pazarlama Şefi (Haber Merkezi)